

Om de mest basale forskelle på de tre fakulteter

(humanistisk videnskab, naturvidenskab og samfundsvidenskab)

Det forventes **ikke**, at I allerede nu har helt styr på alt det følgende, men at I har et kendskab til det.

En traditionel opdeling af de tre fakulteter i deres genstande (hvad undersøges), **formål** (hvorfor undersøges det?) og **metode** (hvordan undersøges det?):

1. De humanistiske videnskaber (alle sprogfag, historie, dansk, religion, old, medie-fag, billedkunst, drama, musik, til dels filosofi og psykologi):

1. Genstande: individuelle og historisk enestående betydningsbærende menneskeskabte frembringelser (fx tekster, historiske begivenheder, billeder, kunstværker, musik, sprog). Nøgleord: humaniora er om det unikke og enestående (*idiografisk videnskab*)

2. Formål: *forståelse* af disse unikke genstandes betydning/intentioner. Nøgleord: Humaniora vil forstå menneskeskabte betydninger (give *intentionelle forklaringer*)

3. Metode: fortolkning, et menneskes indlevelse i andre menneskers frembringelser, løbende korrektion af for-forståelser, del-helhed-vekslen (man forstår en teksts dele ud fra helheden og omvendt = *den hermeneutiske spiral*). Nøgleord: *hermeneutisk metode* (hermeneutisk betyder 'fortolkende').

Lidt yderligere om de humanistiske videnskaber:

De humanistiske videnskaber er underlagt følgende vilkår: Menneskets indre liv – dets følelsesliv, tankeliv og intentioner – er ikke synligt eller målbart, og (sproglige) udtryk for dette indre liv er ikke entydige, og deres indhold kan vi ikke se eller måle på. DERFOR kræver studier af mennesket og dets tekster fortolkning og indlevelse! Med lidt andre ord: Mennesket er et komplekst væsen, der kan formuleres i modsætninger som disse:

1. Psykisk og fysisk (sjæl og krop)
2. Det individuelle og det sociale

Mens menneskekroppen og det sociale kan ses og observeres, er det psykiske og det individuelle tankeliv kun tilgængeligt via fortolkning, indlevelse og indføling. Man kan derfor ikke forstå fx en roman ved at observere den i et laboratorium – man *må* fortolke den og leve sig ind i dens personers følelsesliv og etiske dilemmaer.

2. Naturvidenskaberne (fysik, kemi, biologi, bioteknologi, til dels matematik):

1. Genstande: naturskabte objekter, processer og mekanismer (fx fotosyntese, tyngdekraften, kemiske reaktioner, menneskekroppen). Nøgleord: naturvidenskaberne er om det lovmæssige, dvs. naturens generelle processer (*nomotetisk videnskab*)

Handout til oplægget om de basale forskelle på de tre fakulteter, ATintro, 1g, VG, marts 2017_Ja

2. Formål: at *forklare* det universelle og lovmæssige ved disse genstande – at opstille årsagsforklaringer.

Nøgleord: Naturvidenskab vil forklare naturens lovmæssigheder (give *kausale forklaringer*)

3. Metode: observation, målinger, eksperimenter, induktion, hypotetisk-deduktiv metode.

Uddybende: Ofte formulerer man en tænkelig forklaring (en hypotese) (fx: planters vækst påvirkes af lys og vand), dernæst udleder man en forudsigelse (fx: hvis vi giver en plante lys og vand, så springer dens blade ud), og så efterprøver man forudsigelsen ved observation. Hvis forudsigelsen holder stik, er hypotesen styrket. Dette er **den hypotetisk-deduktive metode** (*deduktiv* da man udleder en forudsigelse – at deducere betyder 'at udlede' eller 'forudsige').

Man siger også, at naturvidenskaberne arbejder *induktivt*, og det er, fordi man går fra at have observeret noget nogle enkelte gange til at sige, at det gælder generelt (man går fra enkeltobservationer til at opstille en lovmæssighed). **Induktion** betyder simpelthen at slutte fra enkelttilfælde til en generel regel.

3. Samfundsvidenskaberne (økonomi, erhvervsøkonomi, jura, samfundsfag, til dels psykologi og filosofi):

1. Genstande: politik, økonomi, det sociale, samfundsforhold, samfundsudviklingen lokalt, regionalt, nationalt, internationalt og globalt.

2. Formål: Samfundsvidenskaberne er en blanding af humaniora og naturvidenskab i den forstand, at de er optaget af både at forstå og fortolke det unikke (fx en politisk tale eller finanskrisen) og i at forklare det generelle (fx hvorfor mennesker generelt opfører sig på en bestemt måde, fx forbruger penge på en bestemt måde).

3. Metode: Samfundsvidenskaberne anvender både tekstfortolkning (kvalitativ metode), statistiske undersøgelser (kvantitativ metode) og sammenlignende undersøgelser, fx sammenligning af landes politiske systemer eller kulturer (komparativ metode).

4. Opsamling: basale videnskabsteoretiske begreber:

1. Formål
2. Genstand
3. Metode
4. Idiografisk vs. nomotetisk videnskab
5. Intentionel vs. kausal forklaring
6. Introspektion, indlevelse, fortolkning
7. Fortolkningens løbende korrektion af for-forståelser gennem del-helhed-vekslen (*den hermeneutiske spiral*)
8. Hypotetisk-deduktiv metode og induktion vs. hermeneutisk metode